ఆకాశం తళుక్కున మెరిసింది.

వికృతాకారంతో పరస్పరం ఢీకొంటున్నాయి మేఘాలు. వాన వస్తుంది. రాక తప్పదు.

'వానంటే వాన కాదు. పెద్దవానే' అనుకున్నాడు చక్రపాణి, కిటికీ లోంచి పైకి చూస్తూ. ప్రశాంత ప్రకృతి భీకరమయిపోతూంది. టపటప రాలుతున్నాయి చినుకులు. బాటపై పడుతున్న వాటి సొద జోరందుకుంది. జోరే మాట వినకే పోతుంది.

తలుపు తీసి పైకి చూశాడు చక్రపాణి. అరుగుమీద ఎవరో నిలుచున్నారు. చూశాడు. ఎవరో స్త్రీమూర్తి. పొడుగ్గా ఉంది. చేతులు కట్టుకుని గంభీరంగా ప్రశ్నార్థకంగా చూస్తుంది. 'ఎవరో?'

'ఎవరయితే మన కెందుకు? వానకు అడిచిన ప్రాణి. తల దాచుకొన చేరింది' అనుకున్నాడు. తలుపు వేసేశాడు. లోపలకు వచ్చి దీపం తగ్గించి మంచం మీద నడుం వాల్చాడు.

ఆయన్ని ఈ ఊర్లో అంతా 'మాస్టారూ' అని పిలుస్తారు. ఇక్కడే పుట్టాడు. ఇక్కడే పెరిగాడు. ఇక్కడే చదివాడు. రాజమండ్రిలో ట్రెయినింగు పొంది వచ్చి ఇక్కడే బడిపంతులుగా చేరాడు. మరి ఊరు మారలేదు. వృత్తీ మారలేదు. రెండేళ్ళ క్రితమే రిటైరయ్యాడు.

మగ సంతతి లేదు. ముగ్గురూ ఆడపిల్లలే. ముగ్గుర్నీ చదివించాడు. వాళ్ళ చదువు అయినంతవరకు అతను ముఖంగానే బ్రతికాడు. అప్పు చేస్తేనేం, అదే తీరుతుందన్న ధీమాతో ఉండేవాడు. కాని, [illegible] అతని పెద్ద కూతురు కాంత ఒక మతాంతరుణ్ణి ప్రేమించి, అతనితో లేచిపోయిందో అప్పుడే ఆ ధైర్యం, స్థైర్యం అతన్ని విడిచి పెట్టేసినాయి. మొదలు నరికిన చెట్టులా అయింది అతని స్థితి. తరవాత అన్నీ ఒక దాని వెంట మరొకటి కష్టాలు పరంపరగా వచ్చిపడినాయి.

రెండవ కూతురు రాజ్యలక్ష్మి పెళ్ళి అయిన సంవత్సరానికే భర్త పోయి ఇంటికి చేరింది. చేరిన నెలనాడే గుడికి వెళ్ళి తిరిగి వస్తూ కాలు జారి కొండదిగువకు ప్రాణహీనంగా చేరింది.

మూడవ కూతురు శ్రీదేవి పెళ్ళయిన ఆరు నెలలకే పతిని విడిచి వచ్చేసింది. అప్పులు తీర్చలేక ఒక వంక బాధ పడుతుంటే, మరొక వంక కూతురు కాపరం ఇలా చెడిందనే బెంగ మరొక వంక పీడించింది. వీటికితోడు భార్యా వియోగం. తట్టుకోలేక విలవిల్లాడి పోయాడు. కాని, కష్టాలలో పుట్టి పెరిగి అన్నిటికీ రాటుదేలిన వాడవటంతో గుండె రాయి చేసుకుని నిండు కుండలా మసలుతూ వచ్చాడు. అతని చిరునవ్వు చూసి అతని మనోవ్యథ ఎవరూ అంచనా వేయలేరు. అతని చలోక్తులు విని ఆ హృదయంలో ప్రజ్వరిల్లే దుఃఖజ్వాల ఎవరూ ఊహించలేరు. అలాటి నిండుమనిషి చక్రపాణి.

గడియారం తొమ్మిది గంటలు కొట్టింది. వర్షం ఎలా ఉందో అని కిటికీ తలుపు కాస్త తీసి చూశాడు. హోరుగాలి, దానివెంట జల్లు దూసుకువచ్చినాయి.

'అబ్బ, ప్రళయంలా ఉంది!' అని వెంటనే తలుపు మూసేశాడు. ఉన్నట్టుండి అయినకు అరుగు మీద నిలుచున్న వ్యక్తి గుర్తుకు వచ్చింది. ఆమె ఉండి ఉంటుందా? వెళ్ళిపోయి ఉంటుందా? వెళ్ళిపోవడానికి వాన తెరిపి ఇస్తేగా? ఏమో, వానలోనే వెళ్ళిపోయిందేమో? ఇంత రాత్రి వరకు ఎలా ఉంటుంది? ఏమయినా చూడటం తన విధి అనుకుని లేచాడు. దీపం పెద్దది చేశాడు. తలుపు కొంచెం తీసి పైకి చూశాడు. రివ్వున వీచింది గాలి. చలికి వణుకు పుట్టింది.

"అమ్మా!" పిలిచాడు. హోరులో వినిపించిందో, లేదో? చీకటిలో ఆ ఆకారం కొంచెం కదిలినట్లయింది.

"లోపలికి రా, అమ్మా! భయం లేదు రా. అయ్యో! ఇంతసేపు ఇలా ఉన్నావమ్మా! రా." ఆమె కదిలింది. చీర కుచ్చిళ్ళు దిట్ట పట్టుకుని చరచర అతని వెనక లోపలికి వచ్చింది. ఆమె లోపలికి రాగా తలుపు వేసేశాడు.

"నిండలా తడిసిపోయావమ్మా! ఉండు" అని పెట్టె తీసి అందులోంచి ఓ చీరా, తువ్వాలూ తీసి ఆమెకందించాడు.

"అదిగో, ఆ గుమ్మం దాటి పైకి వెళితే అరుగుమీద తడిక ఉంటుంది. ఆ చాటుకి వెళ్ళి బట్టలు మార్చుకుని రా" అన్నాడు.

అతను ఇచ్చిన బట్ట అందుకుని ఒక్క నిమిషం సంశయంగా చూసి, తరవాత తువ్వాలు ఒక్కటే తీసుకుని చీర పెట్టె మీదఉంచేసి వెళ్ళబోయింది.

"సందేహించకమ్మా! నేను నీ తండ్రిలాంటి వాణ్ణి. వెళ్ళు, పొడిబట్టలు కట్టుకో. తడిచీరతో ఎంతసేపని ఉంటావు? చలికి ఇప్పుడే వణుకుతున్నావు. వెళ్ళు" అన్నాడు. ఆమె ఇక మారు మాట్లాడకుండా చీర తీసుకుని వెళ్ళిపోయింది. అతను స్టవ్ వెలిగించి చిన్న తపేలాలో నీళ్ళు పోసి దానిపై ఉంచాడు. అల్మారాలోంచి గ్లాసులూ, డబ్బాలూ తీశాడు. మరిగిన నీళ్ళు గ్లాసులోకి కొంచెం వంచి దానిలో పాలపొడి వేసి పాలు తయారుచేశాడు. టీపొడి తపేలాలో పోశాడు. డికాక్షన్ వంచుతూంటే ఆమె వచ్చింది. చీర నిండుగా కప్పుకుంది. తువ్వాలుతో తల తుడుచుకుంటూ స్టవ్ వెంట నిలబడింది.

"చలి వేస్తోంది కదూ?" అని, "అవును. ఎందుకు వేయదు? వానంతా నీ మీదే కురిసింది" అని కప్పులో టీ పోసి ఆమె ముందుకు తోసి, "తీసుకో, అమ్మా!" అన్నాడు. ఆ సమయంలో టీ ఇస్తే ఎవరూ కాదనరు. ఇష్టంలేకపోయినా అడిగేనా తీసుకోవాలనిపిస్తుంది. కాని, మర్యాదకి— "నువ్వు ఇదంతా ఎందుకు చేశారు, మాస్టారూ?" అన్నది నొచ్చుకుంటూ.

"ఫర్వాలేదమ్మా! తీసుకో. చలికి వెచ్చని మందు [illegible]" [illegible] ఒప్పించాడు.

"అంత పెద్దవర్షంలో ఉండిపోయావు [illegible] తలుపు తట్టి లోపలికి రాలేకపోయావు, ఎందుకమ్మా సందేహించావా?" అన్నాడు.

"సందేహం కాదు, [illegible] సంకోచమనిపించింది. [illegible] తొంగి చూసినప్పుడు [illegible] కున్నాను. కాని, [illegible] వెళ్ళిపోయారు. [illegible] అందుకే ..."

"అదేమిటి! [illegible] మీ [illegible] కున్నాను. కాని [illegible] ఏదో [illegible] 'ఇంట్లో మీ [illegible] మాస్టారూ?' అని.

"అవునమ్మా" అని, "ప్రస్తుతం నేనొక్కణ్ణే" అని నిట్టూర్చాడు.

"ఎదిగిన ఇద్దరు బిడ్డలూ వెళ్ళిపోయారు. దుఃఖమంతా నాకు మిగిల్చి ఇంటి ఇల్లాలు సంవత్సరం క్రితమే [illegible] తీసుకుని వెళ్ళిపోయింది. మిగిలింది [illegible]. అదిగో, ఆ ఫొటోలో [illegible] ఆడే" అని ఫొటో [illegible] "అది ఇక్కడ లేదు. రాజమండ్రిలో [illegible] పిల్లలకు [illegible] కాలం గడుపుతుంది. [illegible] ఏమైతేనేం? [illegible] అంది" [illegible] కళ్ళంట ఉబికిన [illegible] కుంటూ [illegible] కున్నాడు [illegible] హృదయంలోని [illegible] పోయింది.

"వర్షం తగ్గిందేమో?" అని

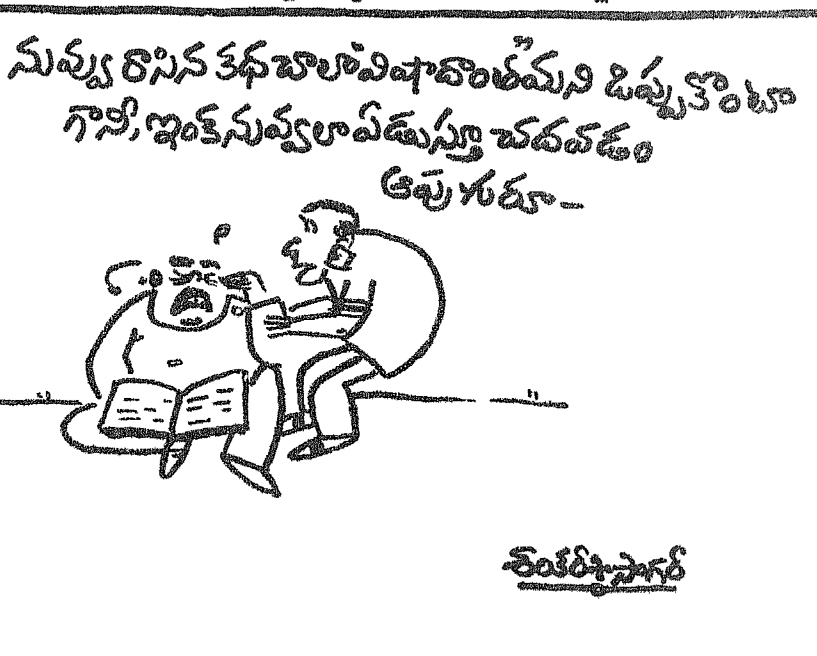

[illegible] అంది ఆమె. [illegible] చూసి [illegible] అన్నాడు [illegible]— "[illegible], పాప అలాగే ఉంది. [illegible]" అని

"[illegible] ఉంటావమ్మా?" అడిగాడు.

"[illegible] మాస్టారూ!" అన్నది [illegible].

"[illegible] ఇక్కడికేనా?"

"ఆఁ" అన్నట్టు, తల ఊపింది.

"[illegible] అమ్మా?"

"[illegible] రంగయ్య మా నాన్న [illegible]."

"అలాగా!" అని, "నీకు పెళ్ళయిందా, అమ్మా?" అడిగాడు.

అయిందన్నట్టుగా తల పంకించింది.

"అత నేం చేస్తుంటాడు?"

"ఏం చేసినా, ఇప్పుడు లేడు."

విచారించాడు [illegible].

"అయ్యో!" అన్నాడు. "పిల్లా [illegible] ఉండమ్మా?"

"లేరు."

"అరెరె! [illegible]!"

"అప్పా ఇక్కడికి [illegible] [illegible]?"

"కాదు. కాని, పుట్టిన్ల దక్కడి [illegible]."

"అత్తగారింటి కెళ్ళాలా? [illegible] [illegible]?"

"ఊహూఁ" అన్నట్టు తల ఊపి [illegible].

"అత్తారి అండా లేదు. అమ్మగారి ఆశ్రయమూ లేదు. విధి ఎక్కడికి తీసుకువెళితే అక్కడికే" అన్నది మెల్లగా.

ఉలిక్కిపడ్డాడు.

"అదేమిటమ్మా! పతి పోయాక ఉండీ విధవగా ఆశ్రయం ఇవ్వక ఆడదాని బతుకేమయిపోతుంది?"

"ఏమయిపోయినా వారికక్కర లేదు." [illegible].

"ఎందుకని?"

"నా పతి జీవితం [illegible] కాదు, మాస్టారూ! వారిని [illegible] [illegible]."

అయోమయంగా చూశాడు. ఏమీ అర్థం కాలేదు. అయినా, అంతా అర్థమయినట్టే అనిపించింది.

"మధ్యాహ్నం భోజనం చేశావా, అమ్మా?" అడిగాడు [illegible].

"ఆఁ."

"నిజం చెప్పమ్మా!" అని లేచాడు. "ఆవకాయ ఉంది. గుప్పెడు బియ్యం [illegible]" అన్నాడు.

"వద్దు, మాస్టారూ, వద్దు." ఇంత వరకు ఆమె తల వాల్చుకుని ఉంది. అందుకే ఆమె స్వరంలోని వ్యాకులత తప్ప ముఖంలోని భావాల్ని తను చదవలేక పోయాడు. పొంగి వచ్చే కన్నీటి వాపు కుంటూ, "ఆ మాట నా ఆత్మీయులే అనలేదు, మాస్టారూ! కాని, మీరేం చేయవద్దు. ఏం చేసినా నేను తినలేను. ఆకలి లేదు, ఆ ధ్యాస లేదు" అని ఆటు తిరిగిపోయింది, చెంగు నోట్లో కుక్కు కుని.

"[illegible]" అని [illegible] [illegible] మొలచి ఒక దుప్పటీ, దిండూ తీసి బల్లమీద ఉంచాడు.

— ఎ. సర్వేశ్వరరావ్

"ఆ మంచం వాల్చి పడుకో, అమ్మా!" అన్నాడు.

"వద్దు, మాస్టారూ! నాన [illegible] వెళ్ళిపోతాను. [illegible]"

"నర్సాపేటమ్మా! పడుకో. ఉదయం మాట్లాడుకుందాం" అని, "ఇక్కడ నీ కేం భయం లేదమ్మా. నిశ్చింతగా నిదురపో. విధి ఎప్పుడూ ఒక్క రీతిగా ఉండదమ్మా. ఎంతటి వారికైనా మంచి రోజులు రావచ్చు. పూవులలా చిగురించక మానదు. ఏదో ఆలంబన ఉండాలి. అంతే" అన్నాడు చక్రపాణి. ఇక ఆమె మాట్లాడ లేదు. మెత్తని పరుపు మీద వాల్చుకుని, దుప్పటి కప్పుకుని పడుకుంది.

* * *

వానతో కొట్టిన గుర్తుగా, ఆ [illegible] అలుపులేకుండా పోయినట్లు హాయిగా గాఢనిద్ర పోయాడు చక్రపాణి. పిట్టలు ఏవేవో పాటలు పాడుతున్నాయి.

"[illegible] కాదా?" [illegible]

"నేను చిన్నపిల్లని కాను."

"అయితే సరే?"

గడియారం ఏడు గంటలు కొట్టిందో అతనికి వినిపించలేదు. కళ్ళు తెరిచి చూశాడు. కిటికీ రెక్కల సందుల్లోంచి సూర్య కిరణాలు చూస్తూ వస్తున్నాయి.

'చాలా పొద్దుపోయిందే' అనుకుని కిటికీ తెరిచాడు. వాన వెలిసిపోయింది. ప్రకృతి ప్రశాంతంగా ఉంది. పక్కకు తిరిగి చూశాడు. మంచం ఎత్తేసి ఉంది. తెల్లటి కిటికీ అవతల రాత్రి తనామెకు ఇచ్చిన చీర కనిపించింది, ఆరుతూ. ఆమె ఏమయింది? వెళ్ళిపోయిందా? చెప్పకుండా ఎలా పోతుంది? ఏమో?

"లేచారా, మాస్టారూ? ముఖం కడుక్కుని రండి" అన్నది ఆమె లోనుండి వస్తూ. అటు చూశాడు. అప్పుడే స్నానం చేసినట్టుంది. తడిగా జుత్తంతా ఉంది.

"కాఫీ పెట్టాను. వేగం రండి" అన్నది.

"ఎందుకమ్మా నీకా శ్రమ? నే లేచి పెట్టుకునేవాణ్ణిగా!" అన్నాడు. "అదీ గాక ఎలా పెట్టావమ్మా కాఫీ! ఏది ఎక్కడుందో ఎలా తెలిసింది నీకు?"

"రాత్రి బీరువా తీస్తే చూశానుగా?" అని, "పాలు చూసేసరికి ఓ కప్పు కాఫీ తాగాలనిపించింది. అందుకే చనువు తీసుకుని వంటింట్లో జొరబడ్డాను. క్షమించండి, మాస్టారూ! మీ అనుమతి లేకుండా—" ఆపేసింది —

"బాగుందమ్మా! అనుమతికీ, అయ్యో నాకికి ఏముంది దిండులో! నువ్విలా ఇంట్లో తిరుగుతూంటే నా కెలా ఉందో తెలుసా? మా శ్రీదేవే తిరుగుతున్నట్టుగా ఉంది. ఒక్క రాత్రి పరిచయం ఎన్నో ఏళ్ళ అనుబంధంగా అనిపిస్తోంది" అన్నాడు.

నిట్టూర్చింది.

"నీ పేరేమిటమ్మా!" అడిగాడు లోపలికి వెళ్తూ ఆగి.

"జయంతి" అన్నది, మంచం మీద దుప్పటి తీసి దులిపి మడత పెడుతూ, మంచం ఎత్తేసి, కుర్చీలు సర్ది గది తుడిచి వంటింట్లోకి వెళ్ళింది.

ముఖం కడుక్కుని వచ్చి వంటింటి గుమ్మం పక్క అరుగు మీద కూర్చున్నాడు చక్రపాణి. జయంతి కాఫీ కలిపి ఇచ్చింది. తాగుతూ ఏదో ఆలోచిస్తున్న వాడల్లా హఠాత్తుగా అన్నాడు:

"అమ్మా! జయంతీ! నీకు అమ్మ ఉందా, అమ్మా!" ఆ మాటతో ఉలిక్కిపడింది జయంతి. ముఖమూ చిన్నబోయింది.

"లేదు. నేను పుట్టిన ఏడాదికే కన్ను మూసింది" అన్నది.

* * *

జయంతి పుట్టిన ఏడాదికే తల్లి కన్ను మూసింది. తండ్రి రంగయ్య మళ్ళీ పెళ్ళి చేసుకున్నాడు. తనకు పిల్లలు పుట్టనంతవరకూ సవతి తల్లి పార్వతి జయంతిని బాగానే చూసింది. కాని, ఎప్పుడయితే ఆమెకు వరసగా ముగ్గురు ఆడపిల్లలు పుట్టారో అప్పుడే ఆమె కళ్ళకి జయంతి గర్భ శత్రువులా కనిపించింది.

ఆ ముగ్గురు పిల్లలలో ఒక పిల్ల మూగది. మరో అమ్మాయికి గూని. మూడో అమ్మాయి కారునలుపు. అందం అంటే అనే ఓ అర్థంగా ఉండే జయంతి, సవతి తల్లి హృదయంలో ముళ్ళకంపలా గుచ్చుకునేది. ప్రపంచంలో ఏ సవతి తల్లి ప్రవర్తించనంత పర్మ క్రౌర్యంగా ప్రవర్తించేది పార్వతి. వయసుకి మించిన పనులు, ఊహ కందని నిందలు మోపేది. తిట్లకీ, తన్నులకీ కొదవ లేదు. ఎంత తిండి తగ్గించినా, బలంగా, ఏపుగా పెరుగుతూండేది. శక్తి లేదు గాని, ఉంటే గాలి నీరూ కూడా ఆమె కందకుండా చేసేది పార్వతి. కాని, ఏం చేసినా, ఏమన్నా నోరెత్తని సౌజన్యం. విన్నవన్నీ గాలికి వదిలేసి, తిన్నవన్నీ ధూళికి వదిలేసి చెడుకి మంచి చేసే జయంతి సహన శక్తి ఆమెను మంచి మనిషిగా నిలబెట్టినాయి. అందుకే లోకుల కేం తెలిసేది కాదు. జయంతి అంటే పార్వతి కెంత పగో, ఇద్దరి చెల్లెళ్ళకూ అంతే. అకారణ ద్వేషమూ, అంతర శత్రుత్వమూ పెంచుకుని, అనురాగంతో, ఆప్యాయతతో తను ఎన్ని సేవలు చేసినా రుసరుసలాడేవారు. బాహ్య సౌందర్యంతోపాటు అంత సౌందర్యమూ లేని మూర్ఖులు వాళ్ళు. కాని, పెద్ద పిల్ల తాను బాగానే ఉండటంవల్ల మంచి పిల్ల జయంతి అంటే ఎంతో ప్రేమ. ఆ ప్రేమమూర్తిని ద్వేషించే తల్లి, చెల్లెళ్ళను నిరసించేది. అదొక్కటే పెద్ద ఊరడింపు జయంతికి.

పసివాళ్ళల్లా పడతులయ్యారు. రాగ ద్వేషాలూ అలానే పెరిగినాయి. జయంతి ఇప్పుడు మరీ శత్రువయిపోయింది పార్వతికి. ఆమెను చూసిన కళ్ళతో తన కూతుళ్ళ నెవ్వరూ చూడ నిష్టపడే వాడు కాడు. అది ఉండగా తన పిల్లలకు పెళ్ళి కాదు. ఏదో చూసి దాన్ని తగిలేస్తే కాని తనకు ముక్తి లేదు అనుకుంది పార్వతి.

అనుకోకుండానే గిరిబాబు ప్రత్యక్ష మయ్యాడు. జయంతికి [illegible]. పెళ్ళి చేసుకుంటా నన్నాడు. తన దగ్గ రున్న దర్పంతో వాళ్ళ కొప్పే చెప్పా నన్నాడు. ఎంతో సంతోషంతో అంగీకరించింది పార్వతి.

గిరిబాబుకి తల్లీ, తండ్రీ ఎవరూ లేరు. తండ్రి ఎవరో తెలియకుండానే పన్నెండేళ్ళు పెరిగాడు. అక్కడా ఇక్కడా పాచిపని చేసి తనను పెంచే తల్లి పట్ల అతని కెంతో అభిమానం. ఆ వయసులో అతి వెంతో సాధువుగా ఉండేవాడు. ఎవ రేమన్నా లక్ష్య పెట్టే వాడు కాదు. తన చదువేదో, తన లోకమేదో తనది. కాని, పెరిగే కొద్దీ లోకులనే సూటిపోటి మాటలు కాతని మనసు కఠినం కాజొచ్చింది. తల్లి మరణిస్తూ చెప్పిన తన జన్మవృత్తాంతం అతని జీవితాన్ని మార్చి వేసింది. సాధువు దానవుడుగా మారి పోయాడు. చదువుకి స్వస్తి పలికాడు. పగతో, ద్వేషంతో దొంగగా, రౌడీగా తయారయాడు. అలా బ్రతకడంలోనే తలవని తలంపుగా తండ్రినే ఎదుర్కొ వలసి వచ్చింది. అయితే, అతను తండ్రని అప్పు డతనికి తెలియదు.

దేశంలో ఉన్న అపురూప శిలావిగ్రహాలను తస్కరించి రహస్యంగా ఇతర దేశాలకు అమ్మడం, ఇతర దేశాలనుంచి వచ్చే అపురూప వస్తువుల్ని స్వదేశంలో అమ్మడం లాటి వ్యాపారానికి నాయకుడు అతను. అతన్ని తొలుత ఎదుర్కొన్నా తన ధైర్యసాహసాలతో మెప్పించి అతని ముఠాలో చేరిపోయాడు గిరిబాబు. చేరిన కొద్ది కాలానికే అంతరంగికుడయి పోయాడు. కాని, ఎంత క్రూరుడయినా, స్త్రీ పట్ల నీతిగా వ్యవహరించేవాడు గిరిబాబు. ఆ విషయంలోనే భేదాభి

... [illegible] ...
... ఇల్లు లో ఒకటి ... అప్పు వాడిని ... అప్పటికే తెలిసింది ... వచ్చారు.

... ఉది కోట్ల ... ఎంది ... వచ్చారు. ఆ ... వేశారు. ... చూశారు. ... వాళ్ళను ... గాదిలు కూడి పెళ్ళి చేసుకున్నారు.

అంతా ఉత్సాహముతో ... ఆదివారంనాడు ... కావలసిన ... లేదు. ... ఒక ... చెల్లెళ్ళకీ ... కోరిన ... అయితే ... అన్నారు. అయితే, అదొకటి అదృష్టమో ... తెలియదు. ... తెలియనివాళ్ళతో ... అంతా ... ... నిండి ... ఆ ... గోచరమవుతున్నాయి. ... మార్పు వచ్చింది.

మూడు ... ఒడలు ... తిరిగారు. రెండు మూడు చోట్ల తొలికి పోయి ఎంతో కష్టం వచ్చింది. ఆ విశాలు ... ఇంట్లో ... గిరిజాలు.

నిజం తెలిసి దిద్దుకుందామను కున్నంతలో అంతా అయిపోయింది. ఒక ... ద్వేషం కారణంగా వాళ్ళ ... వారం ... తెలిసిపోయింది. ... చుట్టుముట్టారు. ... జరిగింది. ఆ పోరాటంలో ప్రాణాలు కోల్పోయాడు గిరిజాలు. జయంతి ఏకాకిని అయింది.

పతి మిగిల్చిన పొత్తి ... ఏం లేదు. అది ఉంటే ... ఇచ్చారు. ... చూస్తారు. కాని, ఉన్నదంతా దొంగపాలు. అది ప్రభుత్వ వశం అయింది. ఇక ఏముందని అవకేస్తి, అశాంతి తప్ప?

కన్నవారు, తన వాళ్ళు తిన్నవారు. ఆదరించరా అన్న ఆశతో రామవరం వచ్చింది. తన మగ డిచ్చిన పిరితో పెరిగిపోయిన పార్వతమ్మ ఆమెను పురుగులా చూసింది. ఛీదరించుకుంది. పొమ్మని కసిరికొట్టింది. ఇంకేవరు

... [illegible] ... వారం ... తాగా.

అంగీకరించారా ... కట్టింది ... మంది ... విడిచింది.

"... ఉన్నాయా ... అనుకున్నాను" అనుకొనే కాని. ... అంది. ... "... కాదా! ... ఏమీ ... లేదా?" అన్నారు.

"... ఉంది, ... లేదు. ... ఉన్నా లేదు. ఇక ఉన్న దొకటే దారి. నీ ఇంట్లో ... మోసుకుని ... మొక్కటే" అన్నారు ...

"అవి అంత తేలిక కాదమ్మా" అని ... "అందమూ, వయసూ ఉన్న ఆడదాని ... దారి కాదు" అన్నారు. ... లేదు.

"... మంచి ... ఉద్యోగంతో ... కానడం లేదు. ... మహా ... వేసే, ... మోసాలు ... ... వ్యామోహంతో ... ఉపకారంతో ... తయారవుతున్న ...

... ఆ ... సమయం వదలటం లేదు ... అని ... ఉందేమో ... వ్యామోహంతో ... ... అన్నారు.

... కోసం ... ... అని ... ... వ్యామోహం ... నాదనే ... దీ ... వచ్చారు.

... ... పాపం. ... ... అర్థం ... ... స్త్రీ పురుష విచక్షణ లేకుండా ... ... వాళ్ళు ... ... పెట్టి ... ... ఇచ్చారు. ... ... మనిషి. ... మనిషి. ఇది ... ... ఇక అప్పుడు

... ... కోరుకునే ... లేదు.

... ... ఉన్నారు, ... వారు ... ... ఇన్నాళ్ళూ ... ...

"... ఒక ... ... దమ్మా! ... ... కొన్నాళ్ళు ... ... పోయినవాడు. ఆ మహా ప్రజాహితాన్ని ... ... జీవనం ... ... అదే ... ... దాని అదృష్టాన్ని ... ...

జీవితంలో అంతో ఇంతో అన్ని ... అధిక ... అవసరం ... ఉంది. ... దానిలో అమృతమూ ఉంది, గరళమూ ఉంది. అందని దానిలో ఆనందమూ ఉంది, విషాదమూ ఉంది. అంటే, అందులో ఏది ఎంచుకోవాలన్నా వివేకమే మనలో ఉండాలి. అది అన్న

కపోత మిథునం

ఫొటో—పి. వి. రాజేంద్రప్రసాద్ (సిద్దగట్టు)

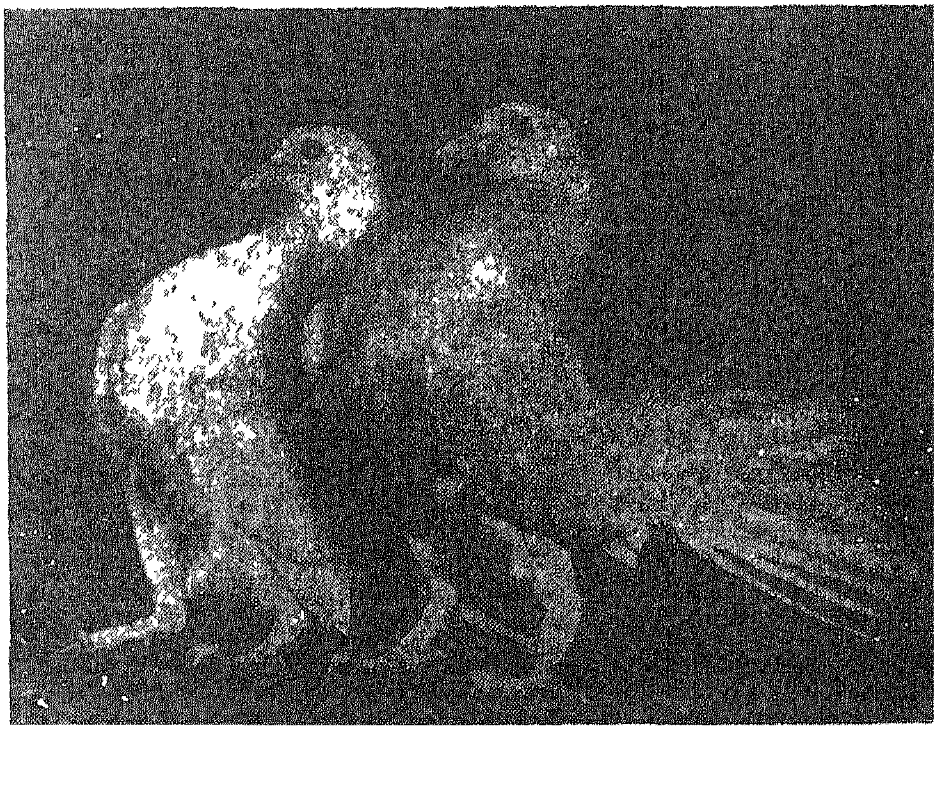

మైనవాడు ఎలాటి జీవితమైనా అధ్వాన్నం కాక తప్పదు. జీవితపు విలువలు తెలిసినవాడు సుఖశాంతులతో ఉన్నదే స్వర్గం గావించుకుంటున్నాడు. తెలియనివాడు ఉన్నదాన్ని నరకం గావించి లేనిదానికై అలమటించి దుఃఖితుడవుతున్నాడు" అని ఆగి ఆమె వంక చూశాడు.

జయంతి మోకాళ్ళపై తల వాల్చి, శ్రద్ధగా అతను చెప్పేది వింటూంది.

"నాకు ముగ్గురూ ఆడపిల్లలే. మగ వాడు లేడన్న బాధ వ్యక్తం చేస్తుండేది మా ఆవిడ. కాని, నే నెప్పుడూ బాధ పడలేదు. భగవంతుడు ఇచ్చింది ఏదయినా మనం సంతోషంగా స్వీకరించి పంచుకోవాలి. అది నా సిద్ధాంతం. ఉన్నదాని పట్ల నిరసన, లేనిదాని పట్ల ఆశ నాకు పడవు.

బిడ్డ లెవరయినా క్రమంగా పెంచి సత్పౌరులుగా తీర్చిదిద్దడమే నా ధ్యేయం. నా వృత్తి అదే. మా పూర్వాచార పరాయణులయినా నా బిడ్డలను మాత్రం ఆధునికంగా, దేశానికీ, ఇంటికీ పేరు తెచ్చే విధంగా పెంచడం నా ధర్మమనుకున్నాను. విద్యా సంస్కారాలతోపాటు, స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలూ వారికి కల్పించాలి. వ్యక్తి వికాసానికి తోడ్పడే స్వాతంత్ర్యం ఆడదానికి నిషిద్ధం కాదు. వ్యక్తి వినాశనానికి దారి తీసే స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలు ఆడదానికైనా, మగవాడికైనా నిషిద్ధమే. ఆ ఆశయాలతో, ఆదర్శాలతో నా బిడ్డలను పెంచి పెద్ద చేశాను. వాళ్ళను నే నర్థం చేసుకున్నట్లే, వారూ నన్నర్థం చేసుకుని నా ఆశలకు జీవం పోస్తారనుకున్నాను. కాని, నా పెద్దబిడ్డ శాంత నన్నర్థం చేసుకోక తన జీవితాన్నే అనర్థం కావించుకుంది. ఒక మతాంతరుణ్ణి ప్రేమించి, అది నాకు తెలిస్తే నా అనుమతీ, ఆశీర్వచనమూ లభించవన్న భయంతో పారిపోయి లేచిపోయిందన్న కీర్తి నాకు మిగిల్చింది.

అది దూరమయిన రెండేళ్ళ నాడు నాకు ఉత్తరం వచ్చింది. అతను రాశాడు— ఇరవై రోజులుగా విషజ్వరంతో బాధపడి ఆ ముందురోజే ప్రాణాలు కోల్పోయిందని. అంతే. ఆ జీవిత మలా అయిపోయింది.

ఇక రెండవది రాజ్యలక్ష్మి. అది మా అమ్మ. దాని మాటల్లో, రూపులో, నడవడిలో మా అమ్మే కనిపించేది నాకు. మా మేనల్లుడికే ఇచ్చి చేశాను. ఆ ఆలుమగల అన్యోన్యం విధిని వెక్కిరించినట్లయింది. అందుకే ఒక చిన్న ఏక్సిడెంటు అల్లుని ప్రాణాలు తీసింది. పతి వియోగంతో దుర్భర జీవితాన్ని సాగించే మనస్స్థైర్యంలేకగుడిచుట్టూతిరిగివస్తూ మెట్లు జారి ప్రాణత్యాగాని కొడిగట్టింది. ప్రమాదం అన్నారంతా. కాని, నేను నమ్మను. గుడి దానికి కొత్త కాదు. మెట్లూ కొత్తకాదు. కటిక చీకట్లో కూడా అవలీలగా ఎక్కి దిగే వ్యక్తి ఎలా అంత వెలుగులో జారి పడుతుంది?

ఏది ఏమయినా ఆ జీవిత మలా అంత మయింది. ఇక మిగిలింది శ్రీదేవి. ఆశ లన్నీ దానిపైనే ఉంచి, నెరవేరని కాంక్ష లన్నీ దానివల్లే తీర్చుకుందామనుకున్నాను. ఉన్న ఆస్తంతా అమ్మి, వచ్చినంత అప్పులు చేసి పెద్ద కట్నమిచ్చి ఘనంగా పెళ్ళిచేశాను.

అల్లుడు విద్యావంతుడు. ధనవంతుడు. బుద్ధిమంతుడు. దాని జీవితం ఆనంద మయం అని ఆశ్చర్యపడ్డాను కాని, ఏమయింది?

విస్కీ మహిమ

విస్కీ రెండు పనులూ చేస్తుంది. చనిపోయిన వ్యక్తి చెడిపోకుండా ఉండాలంటే, అతన్ని విస్కీలో ముంచి ఉంచితే చాలు. లేదా ఒక మనిషిని చంపాలంటే అతనిలో విస్కీ ఎక్కిస్తే సరి.

—గృత్రి

ఒక చిన్న వ్యసనం వారి జీవితాల్ని విడం గావించింది. అది చిన్న వ్యసనమే. నేటి కాలానికి తగిందే. ఉత్తమ సంస్కారం కూడా. కాని, వహించలేని వారి కది అఘాతమే.

ఆరు నెలలనాడు అర్ధరాత్రి ఒక చిన్న పెట్టె పట్టుకుని ఒంటరిగా ఇంటికి వచ్చిన బిడ్డను చూసి నాకు మతి పోయింది. వచ్చిన కారణం తెలుసుకొనిడం అశనిపాతమే చెందాను. అంత చిన్న కారణాని కంత పంతమా! నచ్చచెప్పాలని చూశాను. కాని, కన్నీటితో— 'పతి దురహంకారీ, అనాచారీ అయితే ఆడదాని బ్రతుకు కెలా ఉంటుందో నీ కర్థం కాదు, నాన్నా!' అని అంటే ఇంకే మనగలను! శాంతి సహనాలకి మారు రూపయిన దాని మన సంతగా కలత చెందిందంటే ఏమనుకోవాలి? ఏమను కున్నా అతను మగవాడు. సాంఘికంగా బలవంతుడు. ఏం చేసినా అతనికి తరిగేది లేదు. తరిగేదీ, విరిగేదీ ఆడదాని బ్రతుకే. అందుకే జరిగిందేమిటో తెలుసుకోవడానికీ, తప్పున్నా లేకపోయినా క్షమాపణ చెప్పుకోవడానికీ నేను వెళ్ళాను. విన్ని మాటలన్నాడో తెలుసా?" [illegible] పోయాడు వృద్ధుడు. [illegible] చూసింది జయంతి.

"[illegible] కున్నా కబ్బురు [illegible] హాం. కబ్బురు పేరుతో తాగి తూలుతూ [illegible] తాడితే సహించలేని ఇల్లాలు [illegible] ఫైటు. మంచి చెప్పా, [illegible] విన్నదించి విశృంఖల [illegible] నాగరికతను అనుష్ఠించమ[illegible] తన ఇల్లూ, ఆరోగ్యం, భద్రత [illegible] హితవులు చెప్పడం పరిపాటి. [illegible] అన్నీ సహించాను. [illegible] జరిగింది, దాని కింత కలహమా? అది చెంగని నేర నికి క్షమాపణ వేడుకున్నాను. కాని, అతను వినలేదు. '[illegible] నే నేం చేసేదాని? [illegible] నా వెంట [illegible] వస్తుందా? అది నాకు భార్యా లేక మొగుడా? ఎలా వెళ్ళిందో అలానే రమ్మనండి. [illegible]' అన్నాడు. చూశావా, అమ్మా, ఎలా పరిణమించిందో చిన్న కీచులాట—" అంటుండగా జయంతి మాటలనే అందుకుని అన్నది:

"అది చిన్న కీచులాటగా మీకు తోచవచ్చు, మాస్టారూ! కాని, ఆడదానికీ ఒక ఆత్మ ఉంటుందనీ, దానికీ అభిమానం ఉంటుందనీ మరిచిపోయిన మగవాడితో రాజీ పడటానికి ఎలాంటి వ్యక్తిత్వమూ అంగీకరించదు. చదువూ సంస్కారం లేని నా లాటి దానికయితే మరో దారి లేదు. మగాడి చెప్పు కిందే మా బలుకు. ఇలా అన్నానని బాధపడకండి."

"బాధెందుకమ్మా! నిజం చెప్పావు" అన్నారు.

"హరిప్రసాద్ ఎక్కడున్నారు, మాస్టారూ? ఏం చేస్తున్నారు?" అని, "రాజమండ్రి సేవాసదన్ అన్నారు— వారే కదూ?" అన్నది ఆసక్తిగా.

"అవునమ్మా! రాత్రి నిన్ను నిశ్చింతగా ఉండమన్నదీ, నీ కేదో దారి చూస్తానన్నదీ ఆ ధైర్యంతోనే నమ్మా!" అన్నారు. విస్మయంగా చూసింది జయంతి.

"ఆశ లేని నీ జీవితానికో ఆశ, ఆశయం కలిగించి నడిపించగలిగే అవకాశం అక్కడే ఉంది, తల్లీ! నే నో ఉత్తరం వ్రాసి ఇస్తాను. వెళ్ళి కలుసుకో. నీ జీవితాన్నో దారిలో నిలబెట్టుకో." కృతజ్ఞతగా చూసింది జయంతి. "ధన్యురాలిని, మాస్టారూ" అన్నది.

* * *

నెల రోజుల తరవాత ఆతనికి శ్రీదేవి నుండి ఉత్తరం వచ్చింది. ఆ ఉత్తరంలో ఆమె చాలా విషయాలు వ్రాసింది, చివర [illegible] అతి ఉత్సాహం[illegible].

"[illegible] నాన్నా! [illegible] చదువుకున్న విద్యావతి [illegible]."

[illegible] హత్తుకుని, 'అమ్మా! నువ్వు నా బిడ్డవే కాదు, నా [illegible]— అందుకే [illegible] చేయగలవు. [illegible] అయిన [illegible] అనుకున్నాను.

[illegible] జయంతి వచ్చింది. [illegible] వ్రాయ డానికి వాల్తేరు వెళుతూ అక్కడ దిగింది.

"నన్ను ఆశీర్వదించండి, మాస్టారూ!" అన్నది పాదాభివందనం గావించి. ఆనందంతో అతను ఉప్పొంగిపోయాడు.

"విజయులవు కా, అమ్మా!" అని దీవించాడు.

"రిజల్ట్సు వచ్చేలోగా కాలం వ్యర్థం చేయకు. టైపూ, షార్టుహాండూ నేర్చుకో. అవకాశమున్నంతవరకూ జీవితాన్ని ఉన్నతంగా దిద్దుకోవాలమ్మా" అన్నాడు.

"అలాగే, మాస్టారూ! అక్క ఆదరణా, మీ దీవనా ఉండగా నా కేం భయం లేదు. అక్క కళా[illegible], మాస్టారూ! నా లాటి జవం లేని బొమ్మల నెన్నిటినో ప్రాణం పోసి చైతన్యం కలిగిస్తుంది. టైపు ప్రాక్టీసు చేస్తున్నాను. పరీక్షకి వెళ్ళాలి" అన్నది జయంతి.

రిజల్ట్సు వచ్చిన నాడు పరీక్ష వ్రాసిన [illegible] ఆతుర్దాగా అతను పేపరు పరికించాడు. అనుకున్న నంబరు కనిపించగా చిన్న పిల్లాడిలా సంబరపడిపోయాడు.

"నేను పాసయ్యాను, మాస్టారూ! మీ దీవన ఫలించింది. నా బ్రతుకూ ధన్య మైంది" అని జయంతి వ్రాసింది.

ఆ తరవాత ఆమె భవిష్యత్తుకై అత నెన్నో సూచనలు చేశాడు. శ్రీదేవి చేసిన సూచనలని సమర్థించాడు. ఒక నాడు జయంతి హఠాత్తుగా దిగింది.

"అప్పుడు మీకు ఉత్తరం వ్రాశానే—జె అండ్ జె కంపెనీలో ఇంటర్వ్యూకి వెళ్ళాననీ? వాళ్ళిప్పుడు ఆర్డరు పంపారు, మాస్టారూ! రేపే జాయిన్ కావాలి" అన్నది.

"రేపా? అయితే, ఇప్పుడు ఎందుకు వచ్చావమ్మా?" అనడిగాడు.

"మీ దీవన కోసం."

ఆ మాటతో అతని హృదయం ఉప్పొంగింది.

"నా దీవన నీ కెప్పుడూ ఉంటుం దమ్మా! దాని కోసం ఇంత దూరం పరుగెత్తి రా నక్కరలేదు" అని ఆమె శిరస్సు నిమురుతూ, "విద్యావంతురాలి వయ్యావు. ఉద్యోగినివి అయ్యావు. ఇక ఎవరికీ నువ్వు భయపడవలసిన పని లేదమ్మా! నిశ్చింతగా ఉండవచ్చు. కాని, ఒక్క సంగతి ఎన్నడూ విస్మరించకు. వెలికి తీసేవారు లేక దేశంలో ఎన్నో మాణిక్యాలు మట్టిలో పొర్లాడుతూనే ఉన్నాయి. మనం ఎలా పైకి వచ్చామో, అలాగే మరొకర్ని మనం లేవనెత్తాలి. మంచినీ, మానవత్వాన్నీ ఎన్నడూ మరువ కూడదు. దురహంకారాన్నీ, అతిశయాన్నీ, స్వార్థాన్నీ పెంచుకోకూడదు. ఉన్నంత లోనే తృప్తి నలవరుచుకోవాలి. అప్పుడే మనిషి మనిషిగా వెలుగొందుతాడు. మనకు ముప్పు రానంతలో చెడుచేసినవారికి మేలు చేయడంలో తప్పేం లేదు ఎలాగా ఇంత దూరం వచ్చావు— ఒక్కసారి రామవరం వెళ్ళిరా. నా దీవన కోరినట్టే నీ తలిదండ్రుల దీవనలూ పొందిరా. ఎంత చెడ్డవారైనా నీకు జన్మ నిచ్చిన వారిని ఎప్పుడూ మరువకూడదు. ద్వేషించకూడదు" అన్నాడు గంభీరంగా.

జయంతి కన్నీరు నింపింది.

"లేదు, మాస్టారూ! నా కెవరి మీదా ఎలాటి ద్వేషమూ లేదు. కాని, ఇప్పుడక్కడ ఎవరూ లేరు. నాన్న పోయా రట. అమ్మ పెద్దచెల్లి దగ్గర హైదరాబాద్‌లో ఉంటూంది. ఇక నేను మీ నాబుగ్గో బిడ్డనే, నాన్నా! ఈ గుండెలో పొంగిన మమత, మాలిమి అంతా ఇక మీదే" అన్నది.

"అమ్మా!" ఉప్పొంగిన ఆనందో ద్వేగంతో దరి చేరిన జయంతిని అక్కున చేర్చుకున్నాడు చక్రపాణి.

* * *

కాలగతిలో సంవత్సర మొక్కటి గడచి పోయింది. కాలానుసరించి ఎన్నో మార్పులు వచ్చాయి. ఋతు[illegible] మారుతుంది. మనుషులు మారుతారు. మొక్కా మోడూ అన్నీ మారుతాయి. కాని, కొందరి జీవితాల్లో ఎన్ని సంవత్సరాలు గడిచినా ఏ మార్పూ రాదు. చక్రపాణి జీవితమూ అంతే. ఇక అంతేనని ఏ ఆశా లేకుండా మృత్యువు పిలుపుకై వేచి చూస్తూ గడుపుతున్నాడు.

"చరమాంకంలో అన్ని బాధలు పడుతూ, ఇంకా అక్కడెందుకు? నా దగ్గరకు రా" అని జగ[illegible] శ్రీదేవి పిలిచింది. కాని అతను వెళ్ల దలుచుకోలేదు.

"నే నిక్కడే పుట్టాను. ఇక్కడే పెరిగాను. బ్రతుకంతా ఇక్కడే గడిచింది. తుది శ్వాసకూడా ఇక్కడే వదలాలని నా ఆకాంక్ష! రాలిపోయే పండు ఎక్కడ పడితే నేం?" అన్నాడు.

శ్రీదేవి ఉత్తరం వ్రాసింది.

"జయంతి పెళ్లి చేసుకోవాలను కుంటూంది, నాన్నా! అతనెవర్నో ప్రేమిం చిందట. పెళ్లి చేసుకుంటానని అతనూ ముందుకు వచ్చాడట. నా అనుమతి కోరింది. నేను నీకు వ్రాయమన్నాను" 'ఎందుకమ్మా! ఇంకా నా పెద్దరికం మెందుకు? వేగం చేసుకుని ఎవరో ఒకరు నాకు మనమణ్ణి ఇస్తే చివరి రోజులు నవ్వుతూ గడిపేస్తాను' అనుకున్నాడు. జయంతి ఉత్తరానికై ఎదురు చూస్తుంటే జయంతే వచ్చింది.

"నీ నిర్ణయం నా కెంతో సంతోషా న్నిచ్చిందమ్మా!" అని, "అతను మంచి వాడేనా, అమ్మా?" అనడిగాడు.

"చాలా మంచివారు, నాన్నా! ఎమ్.ఎ. చదువుకున్నారు. పెద్ద ఉద్యోగం. వయసూ ఎక్కువ కాదు. అంతేకాక-"

"నిన్నెంతగానో ప్రేమిస్తున్నాడు. అవునా" అని నవ్వి, "ఇంక ఆలస్యం చేయకమ్మా! వేగం కానీ. కన్నబిడ్డల వల్ల నా ఆశలు అడియాసలే అయాయి. నీ వల్లనైనా నా ముచ్చట్లు తీర్చుకోనీ, అమ్మా" అన్నాడు.

"నాన్నా! అక్క జీవిత మిక అంతేనా, నాన్నా?" అన్నది దీనకంఠంతో.

"అవునమ్మా!"

"మరొక్కసారి మీ రతన్ని కలుసుకో కూడదూ? ఇన్నాళ్ళయింది— మనసు మారకుండా ఉంటుందా?" అన్నది ఆశాభావం వ్యక్తం చేస్తూ.

"ప్చ్!" అని నిరాశగా తల పంకించాడు.

"లేదమ్మా. ఇంకే ఆశా లేదు. నీతో నా కేం సంబంధం లేదు అని అమ్మాయి [illegible] వ్రాసిన ఉత్తరంతో అతను మరో పెళ్లి [illegible] ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాడుటలా!"

"అదెప్పటి విషయం, నాన్నా?" వ్యాకులపాటుతో అడిగింది.

"[illegible], అమ్మా! [illegible] కేసులో సాక్ష్య [illegible] వెళితే తలవని తలంపుగా కలిశాడు" అని, "ఇక ఆ జీవితా లంతే నమ్మా!" అన్నాడు నిట్టూరుస్తూ.

"అంతేనా!" హతాశురాలయింది జయంతి.

* * *

చాలా పెద్ద ఉత్తరం. అంత పెద్ద ఉత్తరం ఎవరి దగ్గరనుంచైనా అందుకోవ డం అతని జీవితంలో అదే తొలిసారి. 'ఏమిటిది? ఎందుకు వ్రాసిం దింత ఉత్తరం?' అని వ్యాకులపాటుతో చదువ సాగాడు చక్రపాణి.

"నీ దగ్గరినుంచి వచ్చిన తరవాత జయంతి అల్లుడ్ని తీసుకువచ్చి నాకు పరిచయం చేసింది, నాన్నా!

అంతకుముందే అతన్ని చూశాను. నా వాళ్ళు [illegible] చెబుతూంటే— 'అలాటి అలవాట్లు, అభిరుచులూ ఉన్న వ్యక్తిలో నువ్వేం సుఖపడగలవు? క్షణిక వ్యామోహంలో పడి జీవితాన్ని పాడు చేసుకోకు' అన్నాను.

'నే వర్ణించిన రూపం ఇప్పటిది కాదక్కా! నా పరిచయం కాక ముందు. నా పరిచయంతో పూర్తిగా మారి పోయారు. ఇప్పుడు నా అభిరుచే వారి అభిరుచి. నా మనసే వారి మనసు' అన్నది గర్వంతో మెరిసే కళ్లతో.

'అలా అయితే మంచిదే, జయంతి! కాని, అలా జరగదు. ఈ సుగవాతి మాయలు నీకు తెలియవు. అందినవరకూ అలాగే ప్రవర్తిస్తారు. అసలు వారి ఉనికే మరిచి పోతారు. కాని, అంతా అయిపోయాక పీరుక్కై పోతారు. అప్పుడు వారి దృష్టికి భార్యలో ప్రేయసి కనిపించదు. దాసిని కనిపిస్తుంది' అన్నాను.

'కాదక్కా! అలా ఎన్నడూ కాదు. వావగారిని దృష్టిలో పెట్టుకుని నువ్వలా అంటున్నావు. నీ దురదృష్టం కొద్దీ వారలా అయారు. కాని, అందరూ మగాళ్ళూ అలా అంటే నేను నమ్మను. వారి సంగతి వేరు, అక్కా! కాకపోయినా, నువ్వన్నట్టు వారు మారిపోయినా ఆ మార్పు నా

ప్రేమ పిపాస

స్వర్గంలో నా భార్యను కలుసుకోలేకపోతే, అక్కడ స్వస్తి సుఖం లభించకపోతే, ఆ స్వర్గం నాకు స్వర్గమే కాదు.

—ఆండ్రూ జాక్సన్

[illegible]

'[illegible] ఇక్కడకు [illegible]. మీా కెక్కడ కలుసుకుంటారో చెప్పు. నేనే వస్తా [illegible]' అన్నాను. సరేనంది. కాని, ఆ రోజు ఉదయమే అతన్ని తీసుకు వచ్చేసింది. అతను కొంత మొహమాటపడ్డాడట, [illegible] తలంపుగా. చెప్పి వెళదామని వచ్చాడని, [illegible] అని [illegible] చేసేసింది.

అతన్ని నేను చూశాను. నన్నతను చూశాడు. ఒకర్ని చూసి ఒకరం నోట మాటరాక బొమ్మల్లే ఉండిపోయాం ఒక్క క్షణం.

'మువ్వా!' అన్నారు వారు విస్మయంగా.

'[illegible]!' అని నేను అనుకోకుండా ఉండలేకపోయాను.

'మీా కిక్కడే ఉంటున్నారా?' అనడిగాను.

అతను మాట్లాడలేదు. అవునన్నట్టు తల ఊపాడు.

'నేను మీకు తెలుసన్నట్టు జయంతికి తెలుసా?' దానికీ అతను మాట్లాడలేదు. పిచ్చిగా చూస్తూ ఉండిపోయాడు.

'తెలిసి ఇప్పుడు ఏం చేయాలను కుంటున్నారు?' అనడిగాను. అంతే.. చివాలున లేచి అతను వెళ్ళిపోయాడు. ఇంతసేపూ అవన్నీ వస్తూ చూస్తూ పిచ్చిదానిలా ఉండిపోయిన జయంతి అప్పుడు తేరుకుని అడిగింది:

'అతను నీకు తెలుసా, అక్కా?'

[illegible]. అప్పుడే నే చేసిన పొరపాటూ నా కర్థమయింది. నే వద్దను కున్నదీ, ఆమె కావాలనుకున్నదీ ఒకటే. ఇప్పు డామెకు నే నే విధంగానూ ప్రతి బంధకం కాకూడదు అనుకున్నాను."

"అమ్మా!" ఉబికిన కన్నీరు కనుల నిండి అక్షరాలు అలుక్కుపోయాయి. బాధతో విలవిల్లాడి పోయాడు చక్రపాణి.

తేరుకుని తిరిగి చదివాడు. 'అదా— ఎందుకు తెలియదూ? తెలుసు. బి. ఎ. లో అతను నా క్లాస్‌మేటు. ప్రేమించా [illegible] నా [illegible] పెళ్లి చేసుకుంటానన్న [illegible] వచ్చాను.

'నాకు అన్నలు లేరు. నాన్న వృద్ధుడు. మరో నెలలో రిటైరయిపోయే బడి పంతులు ఉద్యోగం ఆయనది. పెన్షనూ గిన్షనూ రాదు. మాకు ఆస్తి పాస్తులేం లేవు. అప్పులు మాత్రం ఉన్నాయి. మాకు కానీ కట్నం రాదు. సరికదా నేను ఉద్యోగం చేసి నా తలిదండ్రుల్ని పోషించే భారం, అప్పులు తీర్చే బాధ్యతా నా కున్నాయి. వాటికి మీ రంగీకరిస్తే నా కేం అభ్యంతరం లేదన్నాను. అంతే. మరి పత్తా లేకుండా పోయాడు' అని పకపక నవ్వాను. జయంతి ముఖం వికసించింది. నా కల్పిత గాథను నమ్మింది.

'నిజమేనా, అక్కా?' అన్నది.

అవునన్నాను. 'కాని, అతని కిదివరకే పెళ్ళయింది. ఆమె ఏమయింది? చచ్చిపోయిందా?' అనడిగాను.' జయంతి తెల్లబోయింది.

'నీకు తెలియదా, జయంతీ! అతను చెప్పలేదా?'

'లేదు. అయినా, ఎందుకు చెప్తారు? ఏముంటేం, వారు నా దగ్గర ఏమీ దాచలేదు. వారి గురించి అంతా చెప్పారు.'

'ఇది మాత్రం దాచారు, జయంతీ! ఎందుకో నీకు తెలియకపోవచ్చు.'

'కాదక్కా! పెళ్లి కానట్లు నీకే తెలియకపోవచ్చు.' ఆ విశ్వాసం, ఆ ఆరాధన నన్ను వివశురాలిని చేశాయి. ఆ విషయం అనవసరంగా చెప్పానేమో అని బాధపడ్డాను. కాని, ఇప్పు డేం అన్నా లాభం లేదు.

'లేదు, జయంతీ! లేదు. అసలు మాట్లాడుతుంది. ఏముంటేం, ఆ పెళ్లికి నేను వెళ్లాను. నా క్లాసుమేటునే పెళ్లి చేసుకున్నాడతను. బహుశా ఆమె మరణించి ఉండవచ్చు. అనవసరమని ఆ విషయం చెప్పలేదేమో?' అని, 'అతను మంచివాడు. నీ కేం లోటు చేయడు. మంచి జంట' అని చూశాను. జయంతి అక్కడ లేదు. ఎప్పుడో వెళ్ళిపోయింది. బహుశా అతన్ని పట్టుకోవడానికేమో? పట్టుకుని ఏం చేస్తుంది? పంచాయితీ అడుగుతుందా? ఏది ఏమైనా ఆ విషయం చెప్పి నేను పొరపాటు చేశానని అనిపించి నా మనసు కలతపడసాగింది.

పది గంటలయినా జయంతి ఇంటికి రాలేదు. అటునుంచిఅటు ఆఫీసుకి వెళ్లిందేమో అనుకున్నాను. మధ్యాహ్నం భోజనానికి రాలేదు. వాళ్ల ఆఫీసుకి ఫోను చేశాను. రాలేదని చెప్పారు. అయితే, జయంతి ఏమయినట్టు?

ఏదో కీడు శంకించి నా మనసు వ్యాకులమయింది. అతని దగ్గరికి వెళ్లిందేమో కనుక్కుందామంటే అతని అడ్రెసు తెలియదు. కాని, అతను ఇక్కడ ఏం చేస్తున్నాడు? ఆ కంపెనీలో ఉద్యోగం మానేసి ఇక్కడ మరో కంపెనీలో ఉద్యోగం చేస్తున్నాడా? లేక ఆ కంపెనీ బ్రాంచి ఇక్కడ ఉందా? అనుమానంతో టెలిఫోన్ డైరెక్టరీ తిరగేస్తే ఆ కంపెనీ బ్రాంచి నంబరు కనిపించింది. రింగ్ చేశాను. బ్రాంచి ఈ మధ్యనే ఓపెన్ చేశారట. అతనే మానేజరట. ఆ రోజు కంపెనీకి రాలేదట. ఇంటి అడ్రెసు కనుక్కున్నాను. వెంటనే బయలుదేరాను. ఇల్లు కనుక్కున్నాను. కాని, అతను ఇంట్లో లేడు. తిరిగివస్తే నా గురించి ఎవరో వచ్చినట్లు, వెళ్ళినట్లు తెలిసింది. అతనే అయి ఉంటా అనుకున్నాను... రాత్రయినా జయంతి రాలేదు. మళ్ళీ అతని ఇంటికి వెళ్ళాను. ఇంట్లోనే ఉన్నా డతను. పిచ్చిగా ఉన్నాడు. ఏదో పోగొట్టుకున్న దిగులూ, ఆందోళనా అతని ముఖంలో స్పష్టంగా కనిపించినాయి.

'మీరా!' అన్నా డతను నన్ను చూసి నిర్ఘాంతపోయి.

'జయంతి ఇక్కడకు వచ్చిందా?' అని అడిగాను.

'లేదు. ఆమె కోసమే నేను తిరిగి తిరిగి ఇప్పుడే వస్తున్నాను. అయితే, మధ్యాహ్నం వచ్చి వెళ్లింది నువ్వా!' అన్నాడు.

'జయంతి కనిపించడం లేదు. ఉదయం మీరు వెళ్లిన పది నిమిషాలకే మీ కోసం బయలుదేరింది. అప్పటినుంచీ ఇక కనిపించలేదు.'

'అవును, ఉదయం వచ్చింది. అప్పుడు —'

'ఏం చెప్పారు మీరు? నా గురించి చెప్పారా?' 'లేదు.' తడబడ్డాడు. 'నేనుచెప్ప లేదు. కాని ఆమె తెలుసుకుంది. నే నను కున్నాను అనుకు తెలుసని. అందుకే...'

'అంతా చెప్పి ఆమె మనసు విరిచారా?' తీక్ష్ణంగా అడిగాను.

'లేదు, లేదు' అని కూజాలోంచి నీళ్ళు వంచుకుని తాగి స్థిమితపడి చెప్పసాగాడు.

'నా వెంట ఉత్సాహంగా వచ్చింది. చాలా ఆవేశంతో అడిగింది: "మీకు పెళ్ళయింది కదూ!" అని. నేను తెల్ల ముఖం వేశాను. ముఖంలో చెప్పేశావని అని అన్నాను. అందుకే...' 'అయింది. కాని ఆమె నాతో ఉన్నది ఆరు నెలలు మాత్రమే. మనసులు కలవక విడిపోయాం' అన్నాను.

"ఆ విషయం నాతో ముందెందుకు చెప్పలేదు?" అడిగింది.

"అనవసరమనుకున్నాను, జయా! నన్ను అనుమానించకు. నిన్ను వంచించే ఉద్దేశం నా కెన్నడూ లేదు..."

"కాదు, కాదు. నన్ను వంచించాలనే దాచారు. నా గురించి మీ కంతా చెప్పి నప్పుడు, మీ గురించి నా కెందుకు చెప్పలేదు? మనసులు కలవకపోవడం ఒక్కటేనా మీరు విడిపోవడానికి కారణం? అదే అయితే అంత అన్యాయం ఏం లెక్క ఉంది? మీరు మరో పెళ్లికి సిద్ధపడ్డారు. ఆమె ఏమయిపోయిందో మీ కక్కరలేదా..." ఆవేశంతో ఊగిపోతూంది.

"కావాలి, కాని, ఎప్పుడు? ఆ మనిషికి నేనూ కావాలనుకున్నప్పుడు. కాని..." అన్నాను ఆవేశంతోనే.

"మీ లాటి మనిషిని వద్దనుకున్న ఆడది, చిన్న విషయానికే విడిపోదా మనుకున్న ఆడది ఎవతై ఉంటుంది? పిచ్చిదయినా అయి ఉండాలి. లేదా మీ కంటె బాగా డబ్బుండి వైరి వేషాల కలవాటుపడ్డదైనా అయి ఉండాలి. కాని—" "అవి రెండూ కాకపోయినా అహం కారం మాత్రం కాకూడదా కారణం? చూడు, జయంతీ! మీ అక్క తరఫునే నువ్వు మాట్లాడుతున్నావు. నా స్థితి కూడా అర్థం చేసుకో. అనురాగంతో దేన్నైనా సాధించవచ్చు. కాని, శాసనం ద్వారా చేస్తే సాధించలేం. అదే మీ అక్క విడిపోవడానికి కారణమయింది. ఆమెకు దానికే అంత పంతం ఉంటే, మగాడినే నాకు ఉండదా? అంటుందేమో అయింది. ఇక నాకూ దానికి రాజీ లేదు. మీ అక్క కోసం ఏ త్యాగం చేయాలని అనుకోలేదు. ఆ త్యాగాన్ని మీ అక్క స్వీకరించడానికి సిద్ధంగానూ ఉండదు. కాని, ఎప్పుడు అప్పు ఎదురైనా స్వీకరించ డానికి నేను సిద్ధంగా లేను" అన్నాను. కాని, తెల్లబోయింది జయంతి.

"అయితే, ఆ వ్యక్తి ...! మీకేనా అక్క ... మీరా..." అని పిచ్చి చూపులు చూసింది. అనుకోలేదు నాకు. జయంతి కేం తెలియదని, నా వాగుడు వల్లే ఇప్పుడు తెలిసిందని తెలిసి మథనపడ్డాను.

"కాని... జయంతీ!"— ఏం చెప్పాలనుకున్నా ఆమె ఇక వినలేదు. వెళ్ళిపోయింది. బాధతో, దుఃఖంతో వెళ్ళిపోయింది. నిన్ను కలుసుకుని ఏదో మార్గం అలోచించాలని వెంటనే నీ దగ్గరికి వచ్చాను. నువ్వు లేవు. జయంతి ఆఫీసుకి వెళ్లాను. రాలేదని తెలిసింది. ఇంటికి వచ్చాను. నా కోసం ఎవరో వచ్చారన్నారు. వెళ్ళాను. జయంతి తెలుసు. జయంతే అనుకుని మీ సదనానికి వచ్చాను. జయంతి రాలేదని, ఆమె కోసం నువ్వు వెళ్ళావని చెప్పారు. జయంతి ఆఫీసుకి ఫోన్ చేశాను. రాలేదని తెలిసింది. ఊరంతా గాలించి వస్తున్నాను' అన్నా డతను. 'ఎంత పనయింది! ఇంత జరిగాక జయంతి ఎక్కడికి వెళ్లిందో ఎలా ఊహించడం? ఏం ఊహించడానికీ భయంగా ఉంది...'

'జయంతీ!' అనూహ్యమైన ఆందోళనతో, ఆవేదనతో విలవిల్లాడి పోయాడు వ్యకపాణి.

'భగవాన్! ఏం చేయాలనుకున్నావు? ఏం చేస్తున్నావు!'

అతను తన మనుష్యుల్ని నలుమూలలా పంపాడు. మా సదనంలో వారూ ఊరంతా గాలించారు. అనుమానం ఉన్న చోటల్లా వెతికారు. కాని, ఆమె జాడ లేదు. "కాని, నిన్న మా సదనంలోని ఒకవ్యక్తి గోదావరికి దిగువ రెండు మైళ్ల దూరంలో ఒక శవం కొట్టుకు వచ్చిందనీ, చూడగా జయంతే నన్న అనుమానం కలిగిందనీ చెప్పారు. నా గుండె ఆగిపోయింది. పరుగున వెళ్లాం. చూశాం. సందేహం లేదు. అది జయంతి నిర్జీవ మూర్తి !"

"జయంతీ!" పిచ్చి కేక వేసి నిలబడ్డ వాడు నిలబడ్డట్టే కూలిపోయాడు వ్యకపాణి. *